

Доц. др Миле Шикман*

Апстракт: У историји тероризма ова појава је увијек била актуелна и изазивала је вишеструку пажњу јавности. Тако је насиље током Француске буржоарске револуције (1789–1799) постало значајан њен чинилац, бомбашки напади су обиљежили период анархизма (током 19. вијека), отмице ваздухоплова су згражавале јавност од друге половине двадесетог вијека, а вјерски радикализам је постао особеност савременог доба (од краја 20. вијека). Ипак, чини се да је ова посљедња етапа у историјској генези тероризма превазишла до сада позната поимања ове појаве, при чему су посљедице далекосежније и утичу на цијелу међународну заједницу. Брутални терористички напади, истовремени на више континената, масовност жртава, на једној страни, и терористички колективитет који контролише одређену територију и становништво на њој кључне су особине “новог”, “модерног”, “савременог” тероризма. Заправо, тероризам данас је пријетња међународном миру и безбједности, што га сврстава у ред најтежих злочина. Такође, специфичност јесте и одговор тероризму, који увелико превазилази оквире националних држава, па и међународних ауторитета. Оно што је нарочито изражено јесте да одговор на актуелни тероризам јесте одговор на “ратни чин”, у којем доминантно учествују оружане снаге земаља (авијација, морнарица, крстареће ракете, итд.), а мање противтерористичке јединице које су биле симбол борбе против тероризма од 70-тих година прошлог вијека. У раду ће бити дат осврт на актуелни тероризам, манифестован прије свега кроз терористички колективитет под називом “Исламска држава”, те одговор на наведену пријетњу.

Кључне ријечи: тероризам, угоржавање, пријетња, изазов, ризик, одговор.

* Висока школа унутрашњих послова, Универзитет у Бањој Луци, email: nacelnik@education.muprs.org

УВОД

Тероризам представља изражен изазов глобалној безбједности и јавља се као глобални безбједносни проблем, ако се узме у обзир да је тероризам један од најопаснијих облика угрожавања безбједности држава, регија и међународне заједнице у цјелини и као такав представља увјерљиву пријетњу безбједности (и опстанку) поједних држава и глобалну пријетњу безбједности међународне заједнице (Мијалковски, 2004: 6). Истовремено, тероризам је и проблем националних држава, односно тероризам је криминални акт предвиђен кривичним законом. Томе су допринијели значајни геополитички догађаји и глобалне друштвене промјене као резултат тих догађаја (Шикман, 2011). Исто тако, врло је значајно тероризам посматрати са аспекта актуелности и његове могућности, с обзиром на промјењиво значење појма "тероризам", те сталне метаморфозе облика и начина испољавања терористичке активности.

Наиме, почетак деведесетих година прошлог вијека донио је драматичне и изненадне друштвене промјене на глобалном нивоу, које су се одразиле на све сфере друштвеног живота (политичку, економску, социјалну, културну, нормативну, моралну итд.) и које су, као такве, имале утицаја на разне друштвене појаве. Све ово довело је до појаве нових или актуелизације постојећих безбједносних изазова, ризика и пријетњи, међу којима се тероризам, а нарочито онај интернационалног карактера, наметнуо као главни безбједносни проблем. Међутим, оно што је карактеристично за тероризам, јесте да је он под утицајем глобалних друштвених промјена претрпио значајне измјене, што указује на актуелне и могуће терористичке активности. Тако је на сцени тероризам инспирисан идејама радикалног фундаментализма (радикални исламски фундаментализам), што га битно разликује од осталих облика тероризма, по начину и средствима извршења терористичких аката. Појављују се и специфични облици тероризма: првенствено је то актуелизација самоубилачког тероризма. Уз то, на глобалном безбједносном плану све више је изражено повезивање тероризма са организованим криминалитетом, који за посљедицу има појаву тзв. наркотероризма, сајбертероризма и других појавних облика тероризма. Поред овога, стално је присутна терористичка пријетња нуклеарним, хемијским и биолошким тероризмом, односно могућност да терористичке организације, као носиоци тероризма, дођу у посјед оружја за масовно уништење и да га употребе у терористичке сврхе. Такође, значајно је напоменути и нови начин организовања терористичких организација у тзв. терористичке мреже, односно у транснационалне терористичке колективитете и специфичности које доноси такав облик

организовања и дјеловања терористичких организација (Шикман, 2007). У прилог наведеној тези свједочи и нови облик терористичког организовања који подразумеијева и контролу одређене територије, становништва на тој територији и успостављање одговарајућег облика власти на том подручју. Овакав развој ситуације представља нову фазу терористичког дјеловања, с обзиром на то да је једна терористичка организација успоставила контролу над одређеном територијом и становништвом на тој територији (мисли се на нови терористички колективитет – Исламску државу). Заправо, данас живимо у ери у којој тероризам привлачи константну пажњу (Hipp, 2015).

СХВАТАЊЕ ТЕРОРИЗМА – ТРАДИЦИОНАЛНО VS АКТУЕЛНО

Схватање тероризма деценијама представља извор неспоразума међу државама, због чега ни данас нема заједничког става о дефиницији тероризма¹. О овом проблему водећи међународни ауторитети и стручњаци имају опречне ставове. С обзиром на наведено, тероризам се често схвата као облик угрожавања безбједности, облик политичког насиља, или пак као облик криминалитета. Наука безбједности тероризам категорички као облик угрожавања безбједности појединих држава, региона, па и међународне заједнице, без обзира на то да ли се ради о унутрашњим или спољним облицима угрожавања безбједности, односно оружаним или неоружаним облицима угрожавања безбједности државе². Поред тога, нестанак биполарне подјеле свијета, појава интензивних миграција, револуције у комуникацијама, могућности брзог путовања, слободног протока технологија (укључујући и војне), веће порозности граница, великог јаза између различитих култура, вјера и идеологија, довели су до настанка нових безбједносних

1 На сложеност овог проблема указује и чињеница да ни у оквиру Уједињених нација нема сагласности о овом питању. Чини се да је проблем у схватањима по којима је један те исти облик насиља за неке тероризам (а његов носилац терориста), а за друге борба за слободу (чији је актер борац за слободу) – *one man's terrorist is another man's freedom fighter* – што је једна од најтежих препрека у борби са тероризмом (Ganor, 2002).

2 Према мјесту настанка тероризма, као облика угрожавања, може се извршити класификација тероризма на онај који је организован, усмјераван и долази споља (ван територије државе) и оне облике тероризма чији се основни узроци и носиоци налазе унутар земље (унутрашњи). Практична искуства показују да данас осим чисто спољних и чисто унутрашњих облика испољавања тероризма, има и оних облика тероризма који се нпр. дешавају унутар земље и ту се налазе његови носиоци, али се његови инспиратори, финансијери и планери налазе ван државе (елементи иностраности). Тероризам је увијек оружани облик угрожавања безбједности државе (спољни и унутрашњи).

изазова, ризика и пријетњи безбједности, који нису више само прост збир чинова (аката) угрожавања. Такво стање се у великој мјери одразило и на природу тероризма.

Поред наведеног, тероризам се схвата и као облик политичког насиља³, и то као сложен облик политичког насиља. Када се даље настоји схватити тероризам као облик политичког насиља, треба направити разлику између различитих политичко-идеолошких ослонаца тероризма (Савић, Стајић, 2006: 213). У сваком насилном политичком чину, укључујући и тероризам, садржано је и рационално и ирационално у сразмјери релевантној односу нужности интервенције у постојеће и нивоу достигнуте свијести о могућностима и начину те интервенције. Терористичко насиље преноси политичку поруку, јер се ради о смишљеном коришћењу или пријетњи симболичким насиљем са циљем политичке смјене. Терористичке намјере иду даље од уништења материјалних ресурса, први објект је, у ствари, јавност, на чију реакцију терористи рачунају у реализацији својих политичких циљева. Може се сматрати да терористичке акције зависе од политичких одлука. Као активност са сврхом, тероризам је резултат одлуке о политичкој оправданости коју доноси терористичка организација. Она врши прорачуне за доношење одлука које су предвидиве, на бази унутрашњих вриједности и регулативних процедура за доношење одлука. Колективно се тероризам посматра као логично средство за достизање жељених одлука (Crenshaw, 2003).

"Либерални" тероризам седамдесетих година и данашњи "глобални" тероризам имају заједничко само име и циљ, док се њихови домени, деструктивност, бруталност и жртве које носе, разликују у великој мјери. Исто тако промијењена је структура тероризма осамдесетих година, будући да је нестало спонзорство и подршка суперсила и других држава терористичким групама истог идеолошког основа. Поред тога, дошло је до ширења националног и етничког сепаратизма, као посљедица премјештања становништва, неравномјерног демографског развоја, избјеглиштва и других облика миграција становништва. Исто тако, примјетно је јачање вјерског фанатизма и вјерске индоктринације појединих потенцијалних терориста. Такву тенденцију прати повећање

3 Политичко насиље је дјелатност којом се неки чин, активност, радња или процес отпочињу, врше или заустављају, односно одржавају или разарају насупрот вољи и интенцији остварења интереса и задовољења потреба објекта насиља уколико је он свјестан, односно насупрот његовој унутрашњој (природној) структури или законитостима, уколико се не ради о човјеку. Политичко насиље је директна или индиректна примјена силе у сфери политике и политичког, као и директна или индиректна примјена силе над свијешћу, тијелом, животом, вољом или материјалним добрима стварног или потенцијалног, односно претпостављеног политичког противника (Симуновић, 1989: 27).

тероризма религиозне провенијенције, који настоји да вјерска осјећања народа и одређених интелектуалних средина приврежених одређеној вјери повеже с фрустрацијама сиромашних и понижених и да на тој основи организује отпор према одређеним (обично другим) друштвеним и религијским групама. Такође, развој информативних технологија омогућио је изузетно брзо ширење вијести о терористичким нападима, чиме ефекти тероризма добијају на значају, што као резултат даје већу спектакуларност акција и остваривање принципа економичности у смислу утрошка средстава и оствареног циља. Тиме долазимо до новог појма – који је већ заживио у безбједносној терминологији, а то је појам транснационалне пријетње, којом нису угрожене само поједине државе, већ и читава међународна заједница. Практично не постоји држава која за себе може рећи да је директно или индиректно ван утицаја тих безбједносних пријетњи (Стајић, 2006).

ГЛОБАЛНА ТЕРОРИСТИЧКЕ ПРИЈЕТЊА

Међу теоретичарима савремених међународних односа постоји висок степен сагласности да тероризам, посебно међународни тероризам, представља глобалну безбједносну пријетњу⁴, посебно тероризам инспирисан идејама радикалних религијских покрета (Бајагић, Манојовић, 2003: 48–49). Поред тога, све је већа пријетња од коришћења оружја за масовно уништење у терористичке сврхе (нуклеарни, хемијски и билошки тероризам), као и повезаност тероризма са организованим криминалитетом и корупцијом, појава наркотероризма, злоупотреба савремених информатичких технологија у терористичке сврхе (сајбертероризам) и друго (Шикман, 2007; Бајагић, Манојовић, 2003). Глобални тероризам карактерише масовност, како његове примјене, тако и масовност по броју жртва које он са собом носи. Због тога је страх од глобалног тероризма попримио глобалне размјере, што је непознато у досадашњем развоју тероризма као облика угрожавања безбједности.

Глобални тероризам карактерише глобална терористичка радикализација као процеса у ком појединац постепено прихвата терористичко насиље као могућ, можда чак и легитиман, начин дјеловања. То на крају може, али не мора, навести ту особу да заговара,

⁴ Поред тероризма, као глобални безбједности изазови, ризици и пријетње наводе се још трговина наркотицима, пролиферација оружја за масовно уништење, организовани криминалитет, регионални сукоби, непланска експлоатација и уништавање природних извора (хране и сировина) и глобалне животне околине, корупција и прање новца, убрзани прирашај свјетске популације и проблеми њеног здравља, итд.

подржава или учествује у тероризму. Терористичка радикализација може настати у најразличитијим околностима, на различите начине и различитом брзином. Сваки случај терористичке радикализације и врбовања за тероризам проистиче из јединственог пресека средине која је омогућила такву радикализацију, личних околности и психологије датог мушкарца или жене. Терористичка радикализација и врбовање за тероризам не настају у вакууму. Требало би их посматрати као интерактивни процес између појединца и спољних утицаја, укључујући ту и оне који пропагирају тероризам и врбују за тероризам, шира друштвена кретања, као и акције државних органа. Термини "самоусмјерена" или "самоиницијативна" радикализација често се користе у случајевима када постоји минимални степен интеракције са људима који активно настоје да радикализују и врбују одређеног појединца. Терористичка радикализација посредством интернета постала је посебан и све већи разлог за забринутост земаља у цијелом подручју међународне заједнице, а и шире. Она се повезује са појавом тзв. терориста самотњака или самоиницијативних, који наизглед дјелују самостално, без икаквог јасног спољашњег усмјерења или подршке. Терористичка радикализација је динамичан процес: он се може убрзати, можда и успорити, а у неким случајевима и преокренути. У том погледу, корисно је разликовати факторе гурања и факторе привлачења (Silke, 2003). Одређени фактори, као што је харизматично лице које врбује друге за тероризам, могу имати привлачну моћ, вукући појединца путем насилне радикализације. Други фактори, као што је доживљавање насиља, укључујући оног од стране државних агената, могу учинити појединца подложнијем привлачности тероризма, гурајући га ка насилној радикализацији.

Савремени/глобални тероризам је трагедија данашњег свијета. Јер, умјесто даљег људског прогреса, услиједио је прогрес тероризма с перспективом новог тзв. "асиметричног рата" (употреба нуклеарног оружја, бомбардовање са велике дистанце, рушење саобраћајница, рафинерија и индустријских центара, бомбе са осиромашеним уранијумом и др.). У социјалним околностима су бројни стимулатори тероризма, а највећи у великој неједнакости богатства и других моћи између развијених и у развоју заосталих земаља, антагонизма који произлазе из религијских, традиционалних и других особености. Тек онда се може говорити о тероризму "лудо храбрих" или очајника (Ранковић, 2005).

ТЕРОРИСТИЧКИ КОЛЕКТИВИТЕТ – ИСЛАМСКА ДРЖАВА

У посљедњих неколико година у центру пажње је терористички колективитет који се назива “Исламска држава⁵” и који представља глобалну и до сада највећу пријетњу свјетском миру и безбједности⁶. Сам назив⁷, који носи и одређену политичку поруку, указује да се не ради о класичној терористичкој организацији, која има одређену структуру и чланство, већ о терористичком колективитету који поред тога контролише и одређено подручје⁸ и становништво на њему⁹. Оно што је слично са осталим терористичким групама, прије свега Ал Каидом, јесте да протежира идеологију глобалног џихада (Bunzel,

5 Исламска држава коријене води од јорданског терористе Abu Musaba al Zarqawi-ја, који се сматра оснивачем и инспиратором наведене идеологије од 2003. године (2004. године основао је Ал Каиду у Ираку), када су почели да пристижу први страни терористички борци. Након тога је 2006. године основана Исламска држава Ирака, коју је основао Abu Omar Baghdad, све до 2012. године, када долази до разлаза са Ал Нусра фронтом и формирања Исламске државе Ирака и Сирије (посљедња ријеч се тумачи и као „Шам”, што је старо арапско име за оно што се на Западу означава као Левант). Коначно, у јуну 2014. године наведена група успоставља Калифат и мијења име у Исламска држава (the Islamic State -IS).

6 Наведена констатација произилази из преамбуле Резолуције 2249 Савјета безбједности Уједињених нација, која гласи: “Имајући у виду да, по својој насилној екстремистичкој идеологији, својим терористичким актима, наставља са бруталним систематским и распрострањеним нападима, усмјереним против цивила, кршењем међународног хуманитарног права и кршењем људских права, укључујући и она на вјерској или националној основи, те уништавањем културног наслеђа и трговином културним добрима, али и контролом над значајним дијеловима природних ресурса широм Ирака и Сирије, те регрутовањем и обуком страних терористичких бораца чија пријетња утиче на све регионе и државе чланице, чак и оне далеко од конфликтних зона, Исламска држава у Ираку и Леванту (ИСИЛ, такође познат као Да’есх) представља глобалну и јединствену пријетњу међународном миру и безбједности (Resolution 2249, 2015).

7 Без обзира на то што у њеном називу има ријеч држава, као и на чињеницу да посједује атрибуте државе (територија, становништво, власт), не може се говорити о држави као сувереном тијелу, јер не само да није међународно призната нити од једне друге државе, већ и нема прецизно утврђене границе.

8 Од октобра 2014. године Исламска држава контролише подручје од сјевера Алепа (Сирија) до југа Багдада (Ирак), а од већих градова контролише Раку у Сирији и Мосул у Ираку, те претендује и на остале територије на Блиском истоку, укључујући Либан, Египат и друге земље. На наведеном подручју је увела своја правила и администрацију, као и успоставила савезе са многим локалним сунитским племенима, војскама и милицијама које дјелују на том подручју. Процењује се да територија коју контролише има величину Велике Британије (Barrett, 2014).

9 Процјене о броју људи које живе на подручју које контролише Исламска држава варирају од шест до осам милиона (око 2,5 милиона у Сирији и око 4,5 милиона у Ираку). Поред тога, доступни подаци указују на то да су многи напустили наведено подручје (Malas, N., Abi-Habib, M. 2014).

2015), само на много опаснији, бруталнији и другачији начин. На основу доступних података може се закључити да овај терористички колективитет карактерише ригидна идеологија и екстремизам, бруталност у терористичком дјеловању, укључујући терористичке акте, герилско ратовање и војне акције, администрацију, регрутовање и финансирање, као и медијску пропаганду, прије свега путем интернет технологија.

Идеологија – овог терористичког колективитета је радикално и редуccionистичко салафистичко тумачење ислама и његове политичке улоге у друштву, те коришћење терористичких метода као средства остваривања циљева овога покрета (Софтић, 2014). С тим у вези ова група се прогласила „калифатом” (или „халифатом”), и именовала свог вођу Абу Бакр ал Багдадија за калифа, па према томе и законитог насљедника Мухамеда, чиме је потврдила да је њена амбиција да одцијело свијета направи „чисту” (правовјерну) исламску државу, засновану на принципима дословног тумачења Курана (Мишић, 2015). Заправо, тежи се успостављању транснационалне наддржавне муслиманске заједнице, која не признаје традиционалне државе, нити други политички ауторитет осим свог самопроглашеног калифа (Barrett, 2014). Због тога екстремно насиље примјењује не само према невјерницима (хришћанима, шиитима, мистицима, Курдима, Језидима и другим вјерским и етничим мањинама), већ и према неистомишљеницима исламске вјероисповијести, што генерише још један секташки рат у региону (Weiss, Hassan, 2015). Уједно, ово је кључно разликује од сличних радикалистичких терористичких организација, које су углавном биле усмјерене против других религија¹⁰.

Терористичко дјеловање – одликује бруталност и окрутност у вршењу терористичких активности, које су усмјерене не само на подручје на којем дјелује, већ и ван тог подручја. Само у току 2015. године одговорни су за више од 20 терористичких напада, у којима је страдало више од 700 људи¹¹. Поред тога, терористичко дјеловање одликује војна стратегија

10 Једна разлика између Исламске државе и других исламистичких и дихадистичких покрета (укључујући Ал Каиду) јесте нагласак на есхатологији и апокалиптицизму, и вјеровању да је долазак имама Махдија (који ће владати прије краја свијета и ослободити свијет од зла) близу. Исламска држава вјерује да ће поразити „војску Рима“ у граду Дабику у сјеверној Сирији у оквиру испуњења пророчанства. Пратећи своје тумачење Хадиса дванаест насљедника, Исламска држава вјерује да ће бити још само четири легитимна калифа након ел Багдадија. (Matougi, 2014; Wood, 2015).

11 Тако је у терористичким нападима: у Паризу, Француска (13. новембра) убијено најмање 132 људи; Бејруту, Либан (12. новембра), 43 човјека; Синаји, Египат (31. октобар), 224 људи; Аби, Саудијска Арабија (8. август), 15 људи; Кувајту, Кувајт (26. јун), убијено 27 људи; Сусу, Тунис (26. јун), убијено 38 људи; Сани, Јемен (20. и

која се манифестује не само у тактици дјеловања, већ и коришћења војне опреме и наоружања. Дакле, у питању је комбинација класичне терористичке тактике, укључујући масовно коришћење самоубилачког тероризма, до примјене војне вјештине и наоружања, као што су тенкови и артиљеријско оруђе¹².

Регрутација – Према процјенама Уједињених нација из 2014. године, више од 15.000 људи из преко 80 земаља је учествовало у страним терористичким акцијама (Report and Recommendations submitted pursuant to resolution 2170, 2014), док се према посљедњим подацима из марта 2015. година тај број попео на 25.000 и 30.000 људи из више од 100 земаља, који су напустили матичне земље и придружили се терористичкој групи Ал Каида и ИСИЛ-у у Ираку и Сирији, као и другим земљама, при чему активно учествују у терористичким активностима, укључујући непосредне терористичке нападе, терористичку обуку, регрутовање за тероризам и слично (Davis, 2014). Дакле, евидентан је пораст пријетње страних терористичких бораца, односно појединаца који путују у друге државе ради вршења, планирања, припремања или учешћа у терористичким актима или пружања или примања терористичке обуке и регрутовања за тероризам. Поред тога, страни терористички борци (чланови сомалијске дијаспоре из Сједињених Америчких Држава и европских земаља) дјелују у Сомалији у којој подржавају терористичке активности Ел Шабаб (al-Shabaab) терористичке групе, док у Нигерији подржавају терористичку организацију Боко Харам, а долазе из сусједног Камеруна, Чада и Негера (Davis, 2014).

Администрација – је важно питање у опстанку Исламске државе, које има два главна циља: први, успостављање салафистичког/такфирског концепта савршене владе и други, придобијање подршке већине становништва за тај облик владавине. У организацији администрације прати хијерархијски модел војне структуре, тако да поред централне

17. јун), у два напада убијено 6 људи; Џеди, Саудијска Арабија (22. мај), 21 човјек; Сириту, Либија (20. мај), 23 човјека; Џалалабаду, Авганистан (18. април), 34 људи; Синаји, Египат (2. април), 17 људи; Сани, Јемен (21. март), 137 људи; Тунису, Тунис (18. март), убијено 22 људи; Либији (15. фебруар), 21 човјек; Сани, Египат (29. јануар), 27 људи; Триполију, Либија (27. јануар), 10 људи; Паризу, Француска (7. јануар), 17 људи; Арару, Саудијска Арабија (5. јануар), 3 људи. (Gamino, Berkowitz, Lu, 2015).

12 Према Извјештају Уједињених нација, Исламска држава располаже сасвим "солидним" наоружањем. Ријеч је најприје о оружју отетом од поражених дијелова ирачке и сиријске војске, при чему је већи дио тог наоружања из донација и помоћи разним групама на том подручју. У том извештају констатује се и да Исламска држава има противавионске ракете средњег домета, укључујући и ракете типа „стингер“, које се испалују с рамена, артиљеријско оруђе, тенкове Т-55 и Т-72, америчке "хамер" транспортере, нове камионете "тојоте" итд. Наведени извештај о борбеној готовости Исламске државе констатује да су јој резерве оружја и муниције довољне за наредне двије године (Report and Recommendations submitted pursuant to resolution 2170, 2014).

власти, постоје и покрајинске, као и локалне структуре. Посебна пажња се посвећује безбједности и кажњавању, вјерском образовању и племенским пословима. Заправо, експлоатација религије и као средства администрације и мотивације с једне стране и као средства контроле с друге стране, битан је дио администрације Исламске државе (Barrett, 2014).

Финансирање – је значајна особеност овог терористичког колективитета с обзиром на начин финансирања и процијењене финансијске ефекте¹³. Главни извори финансирања укључују илегалну трговину нафтом, изнуде и крађе, илегалну продају културног блага, отмице за откуп, донације, злоупотребе путем банкарског система, као и друге изворе. Наиме, у почетку то су биле донације богатих Арапа из земаља са сопственим интересима и калкулацијама у регионалној прерасподјели моћи али, постајући квазидржава, Исламска држава је развила и свестране механизме финансијске самодовољности (Мишић, 2015). Данас овај колективитет контролоше скоро 60% сиријских нафтних капацитета и седам великих налазишта у Ираку, при чему производи између 30.000 и 60.000 барела дневно¹⁴. Поред криминалних активности, Исламска држава приходе стиче и од “легалних” послова, као што је опорезивање економских дјелатности на подручју које контролише, те наплаћивање путарине у саобраћајној инфраструктури.

Медијска пропаганда – је такође специфичност овог терористичког колективитета, која се састоји у масновном коришћењу свих расположивих облика комуникације. У првом реду мисли се на злоупотребе интернета и друштвених мрежа¹⁵. Коришћење медијских ресурса служи како за промоцију џихад-салафистичке идеологије, тако и за регрутацију нових страних терористичких бораца.

ОДГОВОР ГЛОБАЛНОМ ТЕРОРИЗМУ

Одговор глобалном тероризму је свакако глобалног карактера. Будући да је питање страних терористичких бораца нарочито изражено од 2013. године, Савјет безбједности Уједињених нација је дјеловао и у том

13 Према доступним подацима процијењено је да Исламска држава дневно остварује приход од око 3 милиона долара, док на годишњем нивоу то износи између 1,3 и 2 милијарде америчких долара (Chulov, 2014).

14 Уколико је пак продају по изузетно ниским цијенама од 25 до 50 долара по барелу, онда је јасно како обезбјеђују дневни приход од 2 до 3 милиона долара (Bunzel, 2015).

15 Најдоминатнији облик комуникације Исламска држава остварује путем дрштвене мреже Twitter и You Tube канала, али није занемариво ни коришћење веб сајтова, који прије свега служе за пропагандну дјелатност и регрутовање нових теористичких бораца.

правцу. Тако је својом Резолуцијом 2170 од 15. августа 2014. године указао на опасност од страних терористичких бораца и њиховог финансирања, те затражио од држава чланица да предузму активније мјере на кажњавању учествовања у страним терористичким активностима и финансирању њиховог путовања и учећа у тероризму, као и регрутацији нових страних терористичких бораца (Resolution 2170, 2014)¹⁶. Такође значајно је навести да је Савјет безбједности Уједињених нација 24. септембра 2014. године усвојио Резолуцију 2178 којом се од држава чланица УН захтијева да инкриминишу путовање у иностранство у терористичке сврхе те финансирање и олакшавање таквог путовања (Resolution 2178, 2014). Овом Резолуцијом "страни терористички борци" одређују се као појединци који путују у државе које нису мјесто њиховог пребивалишта и немају њихово држављанство у сврху извршења терористичких аката, планирања, припреме или учешћа у њима, као и пружање или примање обуке за терористе у контексту оружаних сукоба¹⁷. Такође, Резолуцијом се позива на бољу међународну сарадњу у борби против овог облика тероризма, као и спречавање радикализације, насилног екстремизма и превенције тероризма. Наведене двије Резолуције донесене су под поглављем VII Повеље УН-а, које дозвољава употребу војне силе против страна на које се ова резолуција односи у складу са чланом 42, поглавље VII.

Међутим, у практичној примјени ових мјера уочени су значајни изазови, посебно у погледу прикупљања и обезбјеђивања доказа. Савјет безбједности је организовао конференцију на којој су учествовали тужиоци из различитих региона и правних система у Валети, Малта, 15–17. децембра 2014. године, на којој је усвојен и Извјештај Савјета безбједности који сумира дискусије и широке закључке ових разматрања (Report, 2014). Поред наведеног, Савјет безбједности Уједињених нација усвојио је и Резолуцију 2195

16 Према овој резолуцији, прилив страних бораца у терористичкој организацији Исламска држава у Ираку и Левенту, Фронту Ал-Нусра и терористичкој организацији Ал-Каида, као и било којој групи повезаној са Ал-Каидом, распламсава сукоб и доприноси ширењу насилног екстремизма.

17 С тим у вези од земаља чланица се тражи инкриминација, кривично гоњење и кажњавање: (а) њихових држављана који путују или покушавају да путују у неку другу државу која није њихово пребивалиште нити имају њено држављанство у сврху извршења, планирања, припреме и/или учешћа у терористичким актима и/или пружању терористичке обуке; (б) намјерног пружања или прикупљања, на било који начин, директно или индиректно, финансијских средстава са намјером да се користе како би се финансирала путовања појединаца који путују у стране државе ради извршења, планирања, припремања и/или учешћа у извршењу терористичких аката или пружања или примања терористичке обуке; (ц) намјерно омогућавање лакшег путовања таквих лица (Resolution 2178, 2014).

од 19. децембра 2014. године којом се позивају земље чланице на јачање међународне и регионалне сарадње у борби против тероризма и изградњу јачих капацитета за борбу против тероризма и координацију путем Уједињених нација (Resolution 2195, 2014). Наведеној Резолуцији претходио је панел високог нивоа¹⁸, који је одржан 19. новембра 2014. у организацији Савјета безбједности Уједињених нација, на којем је потврђено да је насилни екстремизам вишедимензионалан изазов који има социоекономске узроке које је потребно ријешити.

Током 2015. године Савјет безбједности Уједињених нација усвојио је још три Резолуције (Resolution 2199; Resolution 2214; Resolution 2249) које директно третирају Исламску државу, проглашавајући је пријетњом међународном миру и безбједности без преседана. Посебно је важна Резолуција 2249 из новембра 2015. године, у којој се оцјењује да Исламска држава “представља глобалну и до сада највећу пријетњу свјетском миру и безбједности” и истиче одлучност Савјета безбједности да се “свим средствима бори против те пријетње” (Resolution 2249, 2015).

Европска унија посљедњих неколико година сусреће се са новом терористичком пријетњом која се састоји у томе што држављани земаља чланица Европске уније путују на различите локације ради учешћа у терористичким активностима, а потом се враћају у матичне земље, доносећи са собом не само непосредну пријетњу терористичким нападом, већ и радикализацију и индоктринацију других грађана, те њихову регрутацију за тероризам. У том смислу Европска унија се од 2013. године активно укључила у рјешавање овог питања. Тако је Савјет за правосуђе и унутрашње послове у јуну 2013. постигао договор о низу приједлога дјеловања које је представио координатор Европске уније за борбу против тероризма, а који је обухватао четири главна аспекта¹⁹: потребу за заједничком процјеном појаве младих Европљана који одлазе у Сирију; мјере којима би се млади спријечили да одлазе у Сирију или којима би им се нудила помоћ након повратка; откривање путовања и кривичноправни одговор и сарадња с трећим земљама. Затим је Европска комисија, у свом Саопштењу из јануара 2014. године (Communication, 2014), указала на даље ширење радикализације, те неопходност спровођења мјера на спречавању ширења и сузбијању радикализације, а нарочито коришћењем капацитета Мреже за

18 UN, Security Council, High-level debate to counter foreign terrorist fighters, 19 November 2014, New York, доступно путем интернета: http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=49381#.VUUtEK_mqqkq, приступљено 20.11.2015.

19 Justice and Home Affairs, 3244th Council meeting, Luxembourg, 6 and 7 June 2013, Council Of The European Union. Доступно путем интернета: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/137407.pdf, приступљено 17.04.2015.

подизање свијести о радикализацији²⁰. Након тога су, на састанку министара унутрашњих послова у јулу 2014, министри²¹ одобрили низ мјера усмјерених на сузбијање одласка држављана земаља чланица Европске уније у Сирију и Ирак. Потом су на састанку Европског савјета у августу 2014. државе чланице позване на убрзано спровођење мјера у тим четирима приоритетним подручјима, те на приједлоге за додатно дјеловање²². Затим су се у октобру 2014. министри правосуђа и унутрашњих послова сложили о потреби за побољшањем правосудних мјера, нарочито за ажурирањем Оквирне одлуке о борби против тероризма и за бољом размјеном информација, уз нагласак на улози Европола и Евроџаста²³. Посебно се указује на значај проширења пописа терористичких кривичних дјела²⁴ како би се сузбила пријетња страних бораца шира од оне садржане у Оквирној одлуци (2002. и 2008. године), као и чињеницу да због недостатка заједничкога кривичноправног приступа и заједничких минималних норми на нивоу Европске уније пријети опасност пропуста у кривичном прогону. Исто тако указује се на значај међународне правне помоћи и размјене најбоље праксе с обзиром на прикупљање доказа²⁵. Потом су на састанку одржаном 20. октобра 2014. министри спољних послова усвојили стратегију Европске уније за борбу против

20 Мрежа за подизање свијести о радикализацији (Radicalisation Awareness Network – RAN) основана је 9. 9. 2011. године, као одговор Европске уније на повећан степен радикализације и насилог екстремизма њених грађана, њиховог одласка на страна ратишта, те повратка у матичне земље Европске уније. Види опширније: European Commission, Migration and Home Affairs, Networks, Radicalisation Awareness Network – RAN. Доступно путем интернета: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/index_en.htm, приступљено 07.05.2015.

21 Justice and Home Affairs, 3319th Council meeting, Luxembourg, 5 and 6 June 2014, Council Of The European Union. Доступно путем интернета: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/143119.pdf, приступљено 17.04.2015.

22 Special meeting of the European Council (30 August 2014), European Council, Brussels, 30 August 2014, EUCO 163/14. Доступно путем интернета: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/144538.pdf, приступљено 17.04.2015.

23 Justice and Home Affairs, 3336th Council meeting, Luxembourg, 9 and 10 October 2014, Council Of The European Union. Доступно путем интернета: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2014/10/09-10/> приступљено 17.04.2015.

24 Прије свега се обухватање радњи повезаних са путовањем страних бораца, за које се Резолуцијом Савјета безбједности Уједињених нација 2178 (2014) од држава чланица захтијева да их криминализују.

25 Према стајалишту Евројуста, прикупљање и употреба доказа у односу на стране борце представља практичне и правне изазове: доказе с ратишта у Сирији и Ираку тешко је добити, прикупљање и употреба доказа који се заснивају на интернету захтјевно је, прекогранична правна помоћ често је нужна како би се добио приступ доказима (страни борци пролазе кроз друге земље, пружатељи интернетских услуга можда се налазе у иностранству). (Eurojust, 2014).

тероризма и страних бораца, посебно у Сирији и Ираку²⁶, којом су потврдили подршку коју Европска унија даје међународним напорима како би се поразео ИСИЛ.

Затим је 11. јануара 2015. године у Паризу 11 министра унутрашњих послова земаља чланица усвојило заједничку изјаву у којој је договорено поштравање надзора “зоне Шенгена” и снажно ојачавање сарадње да би се спријечило кретање терориста и њихова пропаганда преко интернета (Paris statement, 2015). Након тога је Савјет за правосуђе и унутрашње послове, на неформалном састанку у Риги 29. јануара 2015. године, водио детаљну расправу о борби против тероризма, а објавио је и заједничку изјаву у којој су се министри сложили у оцјени потребе за убрзањем и оснаживањем спровођења постојећих инструмената, као и потребе за наставком рада у неколико кључних подручја²⁷. Потом је Савјет Европске уније 9. фебруара 2015. године усвојио Закључке о борби против тероризма којима позива на јачање партнерства са кључним земљама у борби против тероризма, јачање капацитета, унапређење међународне сарадње и рјешавање кључних фактора и тренутних криза (Council conclusions, 2015). Ипак, посебна пажња посвећена је борби против радикализације и насилног екстремизма, која се огледа у подршци међународним иницијативама за борбу против радикализације и тероризма, побољшању стратешке комуникације, развоју стратегије информисања у арапском свијету, те узимању у обзир све чешће злоупотребе интернета у сврху радикализације. Затим је на неформалном састанку шефова држава или влада одржаном у Бриселу, 12. фебруара 2015. усвојена Изјава чланова Европског савјета, којом се, поред гарантовања безбједности грађана и сарадње са међународним партнерима, посебно указује на спречавање радикализације и

26 Outline of the counter-terrorism strategy for Syria and Iraq, with particular focus on foreign fighters, (OR. en) 5369/15, Council of the European Union, Brussels, 16 January 2015. Доступно путем интернета: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5369-2015-INIT/en/pdf>, приступљено 15.04.2015.

27 Та подручја укључују: радикализација и регрутовање, сарадња с интернетском индустријом на уклањању екстремистичких садржаја, осмишљавање ефикасних материјала за супротстављање терористичкој пропаганди, спречавање радикализације у затворима, откривање путовања, доношење оквира Европске уније за регистар путника, израда законског оквира о сцхенгенским границама како би се омогућиле системске провјере грађана Европске уније на спољним границама, размјена информација (побољшање сарадње путем Европола и Евројуста, боље искориштавање потенцијала Сцхенгенског информацијског Система), спречавање развоја терористичких капацитета (сузбијање незаконите трговине ватреним оружјем и борба против финансирања тероризма), као и заједнички унутрашњи и спољњи напори кроз јачање сарадње са стратешким партнерима (Riga Joint Statement, 2015).

очување вриједности кроз предузимање одговарајућих мјера за откривање и уклањање интернетских садржаја којима се подстиче тероризам или екстремизам, комуникацијским стратегијама којима се подстиче толеранција, недискриминација, основне слободе и солидарност у цијелој Европској унији, те развијање иницијативе у вези с образовањем, стручним оспособљавањем, могућностима запошљавања, друштвеном интеграцијом и рехабилитацијом у правосудном контексту, којима би се рјешавали фактори који доприносе радикализацији, између осталог у затворима (Statement, 2015).

Европска унија тренутно ради на изради нових правила за спречавање прања новца и финансирања тероризма, чији је циљ заштита грађана и унутрашњег тржишта Европске уније онемогућавањем искориштавања финансијских система Европске уније у терористичке сврхе и за прање новца. С тим у вези је и Став Савјета Европске уније²⁸ и Комуникација Комисије према Европском парламенту²⁹ од 29. априла 2015. године с циљем довршетка Директиве Европског парламента и Савјета о спречавању кориштења финансијског система у сврху прања новца или финансирања тероризма. Поред наведеног, Европска комисија је у Саопштењу од 28. априла 2015. године презентовала Европски програм безбједности за период 2015–2020, којим се подржава сарадња између држава чланица у неутралисању безбједносних пријетњи, те се појачавају заједничка настојања у борби против тероризма, организованог криминала и високотехнолошког криминала (Communication, 2015).

ЗАКЉУЧАК

Није тешко закључити да је глобална терористичка идеологија џихад-салафизма, која се шири више од 25 година, у посљедње двије

28 Position of the Council at first reading with a view to the adoption of a Directive Of The European Parliament And Of The Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC 5933/4/15 REV 4 ADD 1, Brussels, 28 April 2015. Доступно путем интернета: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5933-2015-REV-4-ADD-1/hr/pdf>, приступљено 22.04.2015.

29 Communication From The Commission To The European Parliament pursuant to Article 294(6) of the Treaty on the Functioning of the European Union concerning the position of the Council on the adoption of a Directive of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing, COM(2015) 188 final, Brussels, 27.4.2015. Доступно путем интернета: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8468-2015-INIT/hr/pdf>, приступљено 15.04.2015.

година доживјела експанзију, што је резултирало успостављањем терористичког колективитета 2014. године под називом “Исламска држава”. И без упуштања у детаљну анализу вриједносних ставова и идеја којима се терористи руководе, организације и тактике коју предузимају, медијске пропаганде, јасно се види да злочини које врше улазе у круг најтежих кривичних дјела против човјечности, међународног мира и безбједности. Као такви не могу се оправдати било каквим политичким, филозофским, идеолошким, расним, етничким, вјерским или другим разлозима. Уједно, то је и основни аргумент да се одбаци поистовјеђивање тероризма са било којом националношћу, религијом или етничком припадношћу. Тероризам је једноставно злочин, и као такав треба да буде предмет адекватног одговора. Управо одговор на тероризам данас, показује експанзију коју је доживио овај негативни феномен, јер се против тероризма данас боре свјетске силе (Руска Федерација, САД, Француска итд.) оружаним снагама, а не класичним противтерористичким приступом. Заправо, тероризам данас јесте битан чинилац геополитике, што ће у будућности још више бити изражено.

Литература

- Бајагић, М., Манојловић, М. (2003). Тероризам – глобална безбједносна пријетња, *Зборник радова Тероризам у савременим условима*, Бања Лука: Висока школа унутрашњих послова.
- Barrett, R. (2014). *The Islamic State*. New York: The Soufan Group.
- BBC News. (2015). UN says '25,000 foreign fighters' joined Islamist militants, 2 April 2015. Доступно путем интернета: (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32156541>), приступљено 15.05.2015.
- Bunzel, C. (2015). *From Paper State to Caliphate: The Ideology of the Islamic Stat*, Washington, D. C.: The Brookings Institution.
- Gamino, L., Berkowitz, B., Lu, D. (2015). What a year of Islamic State terror looks like, *The Washington Post*, Updated Nov. 15, 2015. Доступно путем интернета: <https://www.washingtonpost.com/graphics/world/islamic-state-attacks/>, приступљено 20. Новембар 2015.
- Ganor, B. (2002). Defining Terrorism – Is One Man’s Terrorist Another Man’s Freedom Fighter?, *Police Practice and Research*, Vol. 3, No. 4, pp. 287–304
- Davis, S. (2014). Responding to Foreign Terrorist Fighters. A Risk-Based Playbook for States and the International Community. *Policy Brief*, 11/2014. Global Center on Cooperative Security;
- European Commission, Migration and Home Affairs, Networks, Radicalisation Awareness Network – RAN. Dostupno putem intenreta: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/index_en.htm, приступљено 07.05.2015.

- Eurojust. (2014). Anti-terrorism: Eurojust in the European Parliament - Foreign Fighters in Focus. Доступно путем интернета: http://www.eurojust.europa.eu/press/News/News/Pages/2014/2014-11-06_LIBE-Committee-debate.aspx, приступљено 15.04.2015.
- Ранковић, М. (2004). Савремени/глобални тероризам: Социолошки приступ, *Социологија*, Vol. XLVI (2004), № 4.
- Malas, N., Abi-Habib, M. (2014). Group Pirates Oil, Exacts Tribute From Locals, Making It Among World's Richest in Terror, *The Wall Street Journal*, Updated Aug. 28, 2014, доступно путем интернет <http://www.wsj.com/articles/islamic-state-fills-coffers-from-illicit-economy-in-syria-iraq-1409175458>, приступљено 22.11.2015
- Mamouri, A. (2014). Why Islamic State has no sympathy for Hamas, *Al-Monitor*, Thursday, Nov. 19, 2015. Дотупно путем интернета <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/07/islamic-state-fighting-hamas-priority-before-israel.html#>, приступљено 20.11.2015.
- Мијалковски, М. (2004). *Тероризам*. Београд: Факултет цивилне одбране.
- Мишић, М. (2015), Шта све не знамо о Исламској држави, Политика, понедељак, 23. 11. 2015, доступно путем интернета: <http://www.politika.rs/scc/clanak/343942/Svet/Sta-sve-ne-znamo-o-Islamskoj-drzavi>, приступљено 23.11.2015.
- Paris statement of 11 January 2015, Paris, January 11, 2015. Доступно путем интернета: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/docs/20150111_joint_statement_of_ministers_for_interior_en.pdf, приступљено 15.04.2015.
- Riga Joint Statement following the informal meeting of Justice and Home Affairs Ministers in Riga on 29 and 30 January, доступно путем интернета: https://eu2015.lv/images/Kalendars/IeM/2015_01_29_jointstatement_JHA.pdf, приступљено 15.04.2015.
- Report on the sixth prosecutors' seminar on bringing terrorists to justice, held in Valletta from 15 to 17 December 2014. Дуступ путем интернета: http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/2015/S_2015_123_EN.pdf, приступљено 22.05.2015.
- Resolution 2170 (2014): Foreign Terrorist Fighters, Terrorist Financing, Sanctions S/RES/2170 (2014). Доступно путем интернета: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/508/49/PDF/N1450849.pdf?OpenElement>, приступљено 22.11.2015.
- Resolution 2178 (2014): Condemning Violent Extremism, Underscoring Need to Prevent Travel, Support for Foreign Terrorist Fighters, adopted unanimously on 24 September 2014, доступно путем интернета: http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/2015/SCR%202178_2014_EN.pdf, приступљено 22.11.2015.
- Resolution 2195 (2014): International and regional cooperation and Capacity-building and the UN coordination, S/RES/2195 (2014), dostupno putem

- interneta: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/708/75/PDF/N1470875.pdf?OpenElement>, приступљено 22.11.2015.
- Resolution 2199 (2015): Threats to international peace and security caused by terrorist acts, S/RES/2199 (2015), доступно путем интернета: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2199%20\(2015\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2199%20(2015)), приступљено 22.11.2015.
- Resolution 2249 (2015): Lybia S/RES/2249 (2015). Доступно путем интернета: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2249\(2015\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2249(2015)), приступљено 22.11.2015.
- Resolution 2249 (2015): Threats to international peace and security caused by terrorist acts, S/RES/2249 (2015), доступно путем интернет: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2249\(2015\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2249(2015)), приступљено 22.11.2015.
- Security Council 'Unequivocally' Condemns ISIL Terrorist Attacks, Unanimously Adopting Text that Determines Extremist Group Poses 'Unprecedented' Threat, доступно путем интернета: <http://www.un.org/press/en/2015/sc12132.doc.htm>, приступљено 22.11.2015.
- Симеуновић, Д. (1989). *Политичко насиље*, Београд: Радничка штампа.
- Silke, A. (2003). Becoming a terrorist, *Terrorists, Victims and Society: Psychological Perspectives on Terrorism and its Consequences*, Chichester: Wiley.
- Стајић, Љ. (2006). Постмодерни тероризам, организовани криминал и корупција као савремени безбедносни изазови, ризици и претње, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, Нови Сад: Правни факултет.
- Софтић, О. (2014). Група Исламска држава 'засјенила' и Ал-Каиду, *Aljazeera*, 31 август 2014, доступно путем интернета: <http://balkans.aljazeera.net/vijesti/grupa-islamska-drzava-zasjenila-i-al-kaidu>, приступљено 20.11.2015.
- Statement by the members of the european council, informal meeting of the heads of state or government brussels, 12 february 2015. доступно путем интернета: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/02/150212-european-council-statement-fight-against-terrorism/>, приступљено 15.04.2015
- Crenshaw, M. (2003). *The Logic of Terrorism: Terrorist Behavior as a Product of Strategic*, Summary and Papers, National Academy of Sciences Press.
- Chulov, M. (2014). How an arrest in Iraq revealed Isis's \$2bn jihadist network, *The Guardian*, Sunday 15 June 2014. доступно путем интернета: <http://www.theguardian.com/world/2014/jun/15/iraq-isis-arrest-jihadists-wealth-power> приступљено 23.11.2015.
- Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The

- Committee Of The Regions: The European Agenda On Security, COM(2015) 185 final, Strasbourg, 28.4.2015. Доступно путем интернета: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf, приступљено 12.04.2015.
- Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions: Preventing Radicalisation to Terrorism and Violent Extremism: Strengthening the EU's Response, COM(2013) 941 final, European Commission, Brussels, 21 January 2014. Доступно путем интернета: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%205451%202014%20INIT>, приступљено 17.04.2015.
- Council conclusions on counter-terrorism, council of the european union. доступно путем интернета <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/02/150209-council-conclusions-counter-terrorism/>, приступљено 22.04.2015.
- Hipp, V. (2015). *The New Terrorism: How to Fight It and Defeat It*, Countinghouse Press, Inc, Bloomfield Hills.
- The Islamic State in Iraq and the Levant and the Al-Nusrah Front for the People of the Levant: Report and Recommendations submitted pursuant to resolution 2170 (2014) http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2014_815.pdf
- Шикман, М. (2011). *Тероризам*. Бања Лука: Факултет безбједности и заштите.
- Шикман, М. (2007). *Тероризам – актуелни и могући облици*. Бања Лука: Висока школа унутрашњих послова.
- Weiss, M., Hassan, H. (2015). *ISIS: Inside the Army of Terror*, New York: Regan Arts,
- Wood, G. (2015). *What ISIS Really Wants*. The Atlantic, March 2015 Issue. Доступно путем интернета: <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/03/what-isis-really-wants/384980/>, приступљено 23.11.2015

ONGOING TERRORIST THREAT AND A FRAMEWORK OF REACTION

Ass. prof. Mile Šikman, PhD*

Abstract: Historically, terrorism has always been ongoing issue and has provoked significant public attention. The violence played an important role during the French Bourgeois Revolution (1789-1799), bombings marked a period of anarchism (19th century), aircraft hijackings have been appalling the public since the second half of the twentieth century, and religious

* Police College, University of Banja Luka, email: nacelnik@education.muprs.org

radicalism has become a property of modern times (since the end of the 20th century). However, it seems that this last stage in the historical genesis of terrorism has overcome a familiar conception of this phenomenon, with the far-reaching consequences affecting the entire international community. The brutal terrorist attacks, carried out simultaneously across continents, massive number of casualties, and terrorist collectivity that controls a certain territory and population in it are the key features of the "new", "modern", "contemporary" terrorism. Nowadays, terrorism is a threat to international peace and security, which puts it among the most serious crimes. In addition, the response to terrorism is also specific and exceeds in great measure the boundaries of nation-states, as well as international authorities. It is particularly evident that the response to modern terrorism is a response to "an act of war" in which the armed forces of the participating countries (Air Force, Navy, cruise missiles, etc.) take a dominant role, while anti-terrorist units that were a symbol of the fight against terrorism of the seventies of the last century have smaller role. The paper will give an overview of the current terrorism, manifested primarily through the terrorist collectivity called 'Islamic State' and a response to the mentioned threat.

Key words: terrorism, threatening, threat, challenge, risk, response.